

OlenNainen

**Vammaisten
naisten
tavoiteohjelma**

”Ympäristön esteettömyys on turvattava lainsäädännöllä niin, että vammaisten naisten pääsy kaikkiin rakennuksiin kuten koulutus- ja kulttuurikeskuksiin sekä muihin julkisiin tiloihin on esteetöntä. Myös uusien asuntojen on oltava esteettömiä, että vammaiset naiset voivat muuttaa kaikenlaisiin asuntoihin.”

mukailtu ote EDF:n manifestista

”Odottava äiti, joka liikkui pyörätuolilla, ei voinut käyttää lähineuvolan palveluja, koska sinne oli portaita.”

Invalidiliiton Naistyöryhmä

Ihmisoikeudet

- vammaisella naisella on oltava samat ihmisoikeudet kuin vammattomalla naisella
- vammaisella naisella on oikeus naiseuteen
- vammaista naista ei saa syrjiä sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella

Osallistuminen ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen

- vammaista naista on rohkaistava ja hänelle on luotava edellytykset yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja näkyvyyteen
- osallistuminen on mahdollistettava tarvittavilla tukipalveluilla

Oman elämän hallinta

- vammaisella naisella on oikeus saada tietoa, ohjausta ja tukea arjen toiminnoista selviytyäkseen
- vammaisen nainen voi myös tarvita ulkopuolista apua. Palveluiden tarvetta kartoitettaessa on otettava huomioon vammaisen naisen aktiivisena toimijana eikä hoivattavana objektina
- vammaisella naisella tulee olla oikeus omia asioitaan koskevaan päätöksentekoon

Tiedonsaanti

- vammaisella työllä ja naisella on oikeus saada naiseksi kasvamiseen ja naiseuteen liittyvää terveys- ja seksuaalitietoa
- vammaiselle tytölle ja hänen vanhemmilleen tulee antaa realistista tietoa naiseksi kasvamiseen liittyvissä kysymyksissä.

Lisäksi tarvitaan ohjausta vammaisille kuuluvista palveluista, kuntoutuksesta sekä koulutus-, harrastus-, opiskelu- ja työmahdollisuuksista myöhempää aikuista elämää varten

- vammautuneelle naiselle tulee tarjota tietoa palveluista ja tukitoimista itsenäisen naisen elämän jatkumiseksi muuttuneessa elämäntilanteessa
- tiedonsaanti on turvattava vamman vaatimalla tavalla. Materiaalia tulee olla esimerkiksi selko- ja viittomakielellä, tukiviittomilla ja viitotulla puheella, kirjoitustulkattuna, tukikommunikaatio menetelmillä, iso- ja pistekirjoituksena sekä sähköisessä muodossa ja luettuina äänitteinä
- ammattihenkilöstö tarvitsee koulutusta ja materiaalia vammaisuuteen ja naiseuteen liittyvissä kysymyksissä
- mediassa pitää näkyä ja kuulua vammaisen naisen oma ääni

Kuntoutus, koulutus, toimeentulo ja työllisyys

- kuntoutuksessa tulee ottaa huomioon naisnäkökulma sekä elämänkaaren mukaiset yksilölliset tarpeet
- koulutuksessa tulee taata yhdenvertaiset mahdollisuudet vammattomiin nähden
- koulutuslinjaa valittaessa on painotettava ensisijaisesti vammaisen naisen tai tytön kykyjä ja kiinnostuksen kohteita
- vammaisella naisella on oltava riittävä toimeentulo, joka mahdollistaa itsenäisen elämän
- työllistymiseen ja samaan palkkaan tulee taata yhdenvertaiset mahdollisuudet

“Tiedon esteettömyyttä on pidettävä yhteiskunnan jokaisen jäsenen demokraattisena oikeutena. Vammaisilla naisilla on oltava oikeus saada kaikkea tarvitsemaansa ja haluamaansa tietoa, jotta he voivat harjoittaa kansalais- ja ihmisoikeuksiaan.”

ote EDF:n manifestista

”Terveystenhoitaja alkoi tottua viittomakielen tulkin käyttöön. Kerran kun tulkki ei ilmestynyt paikalle, hoitaja ymmärsi tulkin merkityksen. Tulkki ei olekaan vain minua vaan meitä molempia varten!”

viittomakielinen kuuro kahden lapsen äiti

“Monet vammaiset tytöt on kasvatettu uskomaan, että heidän ei tulisi ajatella löytävänsä kumppania, saati perustaa perhettä ja saada lapsia.”

psykologi Katri Koskinen

“Vaikeasti liikunta-vammainen Pauliina ei ollut pitänyt omaa äitiyttään ollenkaan mahdollisena. Hän oli vakuuttanut itselleenkin, että hänelle riittävät sisarusten lapset. Kun hän sitten yli 30-vuotiaana kohtasi elämänsä miehen, asia muuttui.”

Tiina Notko, IT-lehti 1-2/2005

”Vaikeavammaiselle äidille ei myönnetty kuljetuspalveluna lisämatkoja, jotta hän olisi voinut hakea 3-vuotiaan tyttärensä päiväkodista. Järjestämällä sen sijaan lapselle hänen isänsä työvuorojen mukainen vuoropäivähoito evättiin samalla äidiltä tasavertainen vanhemmuus.”

Turun HAO 30.9.2004 04/0654/2

Seksuaalisuus

- vammaisella naisella on oikeus seksuaalisuuteen
- seksuaaliterveyspalveluiden on oltava esteettömiä
- vammaiselle naiselle on turvattava yhdenvertainen oikeus valita seksuaalinen suuntautumisensa

Perhe-elämä ja vanhemmuus

- vammaisella naisella on oikeus perheeseen ja vanhemmuuteen
- vammaista naista ei saa painostaa aborttiin tai sterilisaatioon
- vammaisella äidillä on oikeus vamman vaatimiin palveluihin ja tukimuotoihin äitiyden tukemiseksi
- erotilanteissa vammaisuus ei saa olla syy evätä huoltajuus
- vamma ei saa olla este adoptiolle
- huostaanotto ei saa johtua vamman vaatimien tukipalvelujen puutteesta

Väkivalta ja hyväksikäyttö

- vammaisella naisella on oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen
- yhteiskunnassa tulee tiedostaa henkisen, taloudellisen ja fyysisen hyväksikäytön korostunut uhka vammaiselle naiselle
- ensi- ja turvakotipalveluiden tulee olla esteettömiä
- järjestöjen on vahvistettava vammaisten naisten ja tyttöjen omaa identiteettiä, sekä autettava heitä ennakoimaan ja tunnistamaan seksuaalisen häirinnän ja hyväksikäytön tunnusmerkit
- vammaiset naiset ja tytöt tarvitsevat erityisesti heille suunniteltuja itsepuolustuskursseja

Verkostot ja vertaistuki

- vammaiselle naiselle on tarjottava mahdollisuus voimaantumiseen vertaisryhmässä
- yhteiskunnan ja järjestöjen on tuettava verkostojen ja vertaisryhmien toimintaa
- vammaisten naisten vertaisverkostojen tulee olla osa naisliikettä

Tutkimukset ja tilastotiedot

- vammaisuuteen ja naiseuteen liittyviä tutkimuksia tulee lisätä tarjoamalla aiheita gradun- ja väitöskirjojen tekijöille
- tutkimuksissa ja tilastoissa on otettava huomioon myös vammaiset naiset

Vammaisjärjestöjen naisverkostossa mukana olevat tahot:

Aivovammaliitto ry
 Invalidiliitto ry
 Kehitysvammaliitto ry
 Kuulonhuoltoliitto ry
 Kuurojen Liitto ry
 Kynnys ry
 Näkövammaisten Keskusliitto ry
 Suomen CP-liitto ry
 Suomen MS-liitto ry
 Suomen Nivelyhdistys ry
 Suomen Reumaliitto ry
 Suomen Vammaisfoorum ry
 Valtakunnallinen vammaisneuvosto

Tiedustelut:

pirkko.justander@invalidiliitto.fi

lähteet:

Euroopan Vammaisfoorum 1997 Bryssel, Euroopan Vammaisten Naisten julistus
 Koskinen K. Tynkkynen A. Auer P. Hähle L. Pelkonen M. Rekola H. Viemerö V.
 (2001) Sukella syvemmälle, Invalidiliitto ry

Viemerö, V. (2005). Violence against disabled women. Teoksessa K.Kristiansen, R. Traustadóttir (Toim.), Gender and Disability Research in the Nordic Countries. Lund: Studentlitteratur.

Vammaisten Naisten Tavoiteohjelman graafinen suunnittelu:
 Johanna Paulin, Invalidiliitto ry

“Kerran hän löi jalat poikki kahdesta kohtaa.”

“Hän ottaa omaishoitajan tuen lisäksi eläkkeeni.”

lainaukset Vappu Viemerön tutkimuksesta

”Tutkimukset osoittavat, että vammaiset tytöt ja naiset joutuvat muita todennäköisemmin väkivallan uhreiksi.”

psykologi Katri Koskinen

”Vertaisryhmän vetäminen on antanut minulle ennen kaikkea itsevarmuutta. Minulle on myös avautunut uusia näkökulmia vammaisuuteen; olen tajunnut, että vammaisuus voi olla voimavara, eikä vain ahdistuksen aiheuttaja.”

ote Sukella syvemmälle -kirjasta